

Тұтынушылық несиелеу нарығына шолу

ҚАЗАҚСТАН
ҚАРЖЫГЕРЛЕР
ҚАУЫМДАСТЫҒЫ

АССОЦИАЦИЯ
ФИНАНСИСТОВ
КАЗАХСТАНА

қыркүйек 2022

Негізгі тенденциялар:

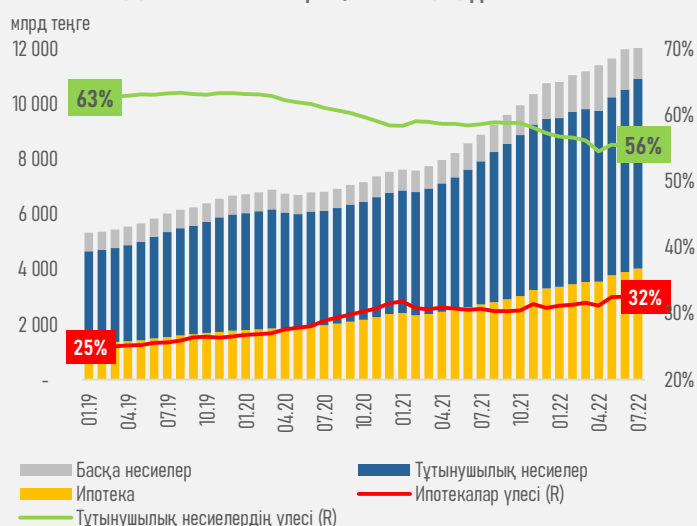
- 2019 жылдан бастап ипотеканың өсу қарқыны тұтынушылық қарыздардың өсуінен орта есеппен асып түседі, бұл біртіндеп ЕДБ бөлшек портфеліндегі тұтынушылық қарыздар үлесінің қысқаруына алып келеді.
- Бұған ЕДБ тұтынушылық несиелерінің негізгі көлемі (79%) кепілсіз қарыздарға тиесілі.
- Бұл ретте қарыз алушылардың 53% ЕДБ-да Т150 мыңға дейін қарызды ресімдеді, олар тұтынушылық қарыздардың жалпы портфелінің 10,3%-ын құрайды. Қарыз алушылардың тек 18,6%-ында Т1,5 млн астам қарыз бар, олар сомасы бойынша портфельдің жартысына жуығын құрайды (47,2%). Микроқаржы ұйымдары (МҚҰ) портфелінің құрылымында онлайн алынатын микронесиелердің үлесі 01.07.2022 жылға 29% — ға дейін, өткен жылдың ұқсас кезеңіндегі 21% - бен салыстырғанда ұлғаюда.
- 01.07.2022 ж. ЕДБ тұтынушылық несиелер портфеліндегі мерзімі өткен берешектің үлесі тұрақты түрде 4%-ға дейін төмендеп келеді, ал МҚҰ несиелер портфеліндегі үмітсіз қарыздардың үлесі 01.07.2022 ж. жағдай бойынша біртіндеп 10% - ға дейін өсіп келеді.
- Бұл ретте МҚҰ портфелінің 39%-ға жуығын Т150 мыңнан кем несиелер құрайды, бұл ретте мұндай қарыз алушылардың үлесі-85%.
- 2022 жылдың бірінші жартыжылдығында ЕДБ-нің бір қарыз алушысына орташа берешек 2%-ға ғана өсті, ал МҚҰ-9% - ға қысқарды.
- Соңғы уақытта тұтынушылық несиелердің орташа сомасы төмендеуде (несие карталарын қоспағанда). Әсіресе, кепілдік несиелер үшін оның қысқаруы байқалады – Т1,9 млн Т795 мыңға дейін. Соңғы 3 жылда қазақстандықтардың жиынтық шығыстарының құрылымында несиелер мен қарыздарды өтеуге арналған шығыстардың үлесі іс жүзінде өзгерген жоқ және орташа алғанда 5% - ды құрады.
- 2022 жылдың бірінші жартыжылдығында ЕДБ де, ШҚҰ да тұтынушылық кредит беру қарқыны төмендеді, ал азаматтардың нақты жалақысы біртіндеп өсуді көрсетіп отыр.

Нарықтың өсу динамикасы

ЕДБ несиелер портфелінің өсу қарқыны, м/м

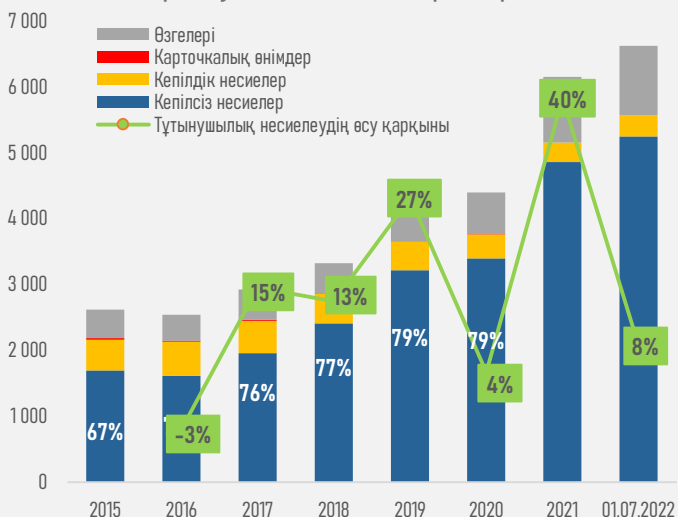

ЕДБ бөлшек портфелінің құрылымы

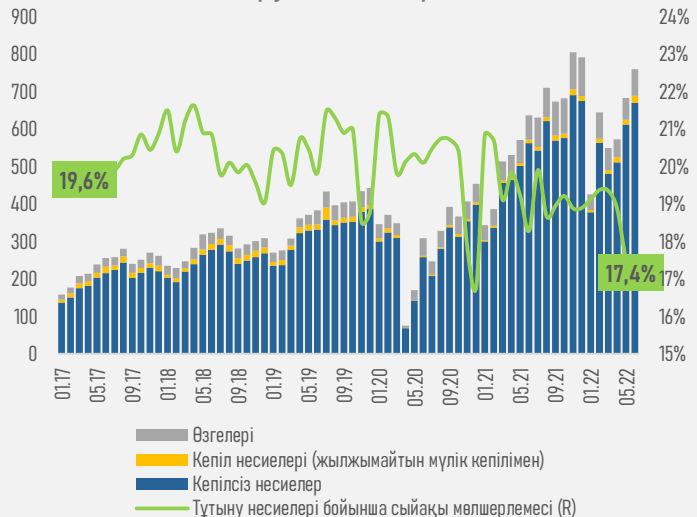

ЕДБ тұтынушылық несиелерін берудің құрылымы мен көлемі

ЕДБ тұтынушылық несиелері, млрд теңге

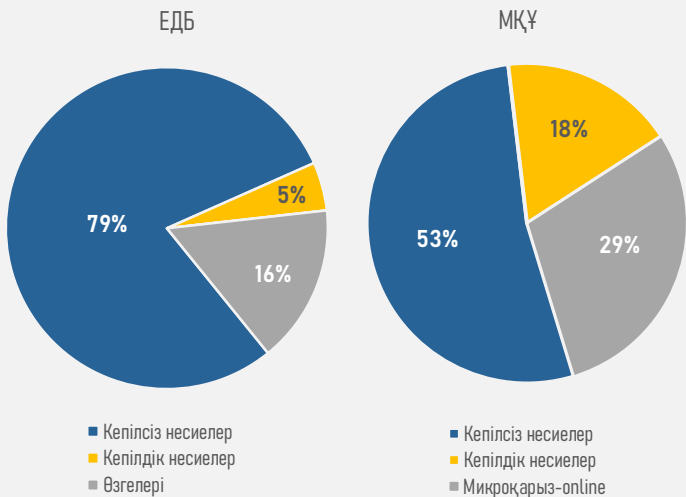

ЕДБ беру көлемі, млрд теңге

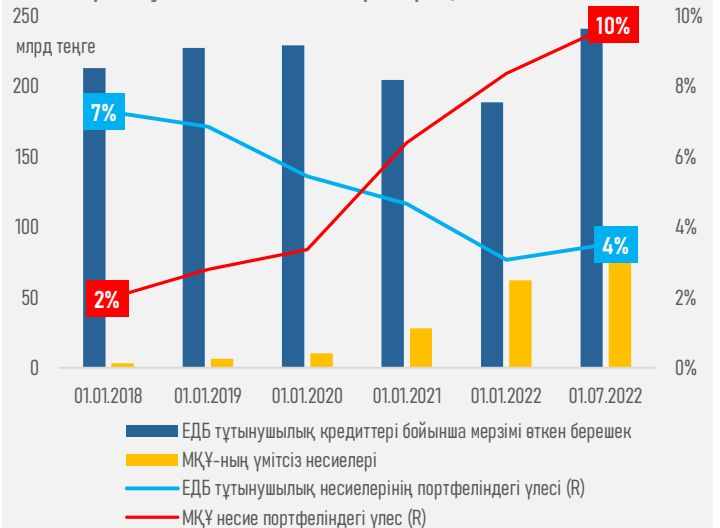
Тұтынушылық несиелер портфелінің құрылымы мен сапасы

Тұтынушылық несиелер портф. құрылымы, 01.07.22-ге %-бен

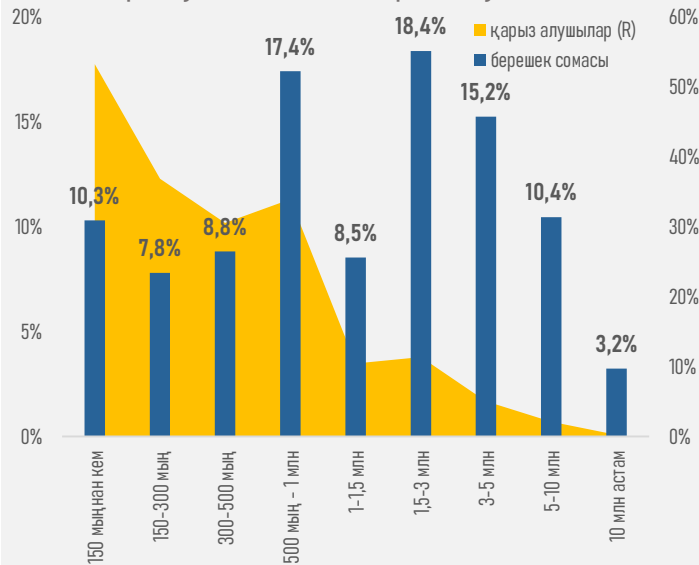
Деректер көзі: ҚРҰБ, БКБ

Тұтынушылық несиелер портфелінің сапасы

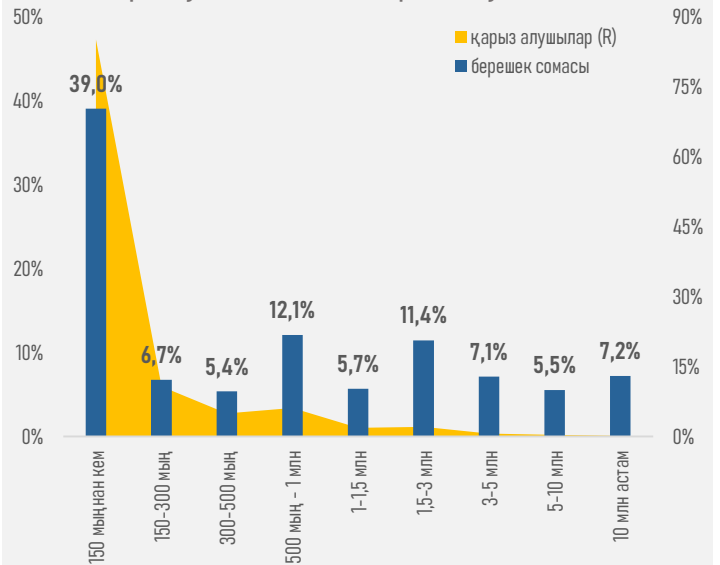

ЕДБ және МҚҰ тұтынушылық несиелерінің мөлшері бойынша бөлу

ЕДБ тұтынушылық несиелерін бөлу, 1.08.22 ж. %

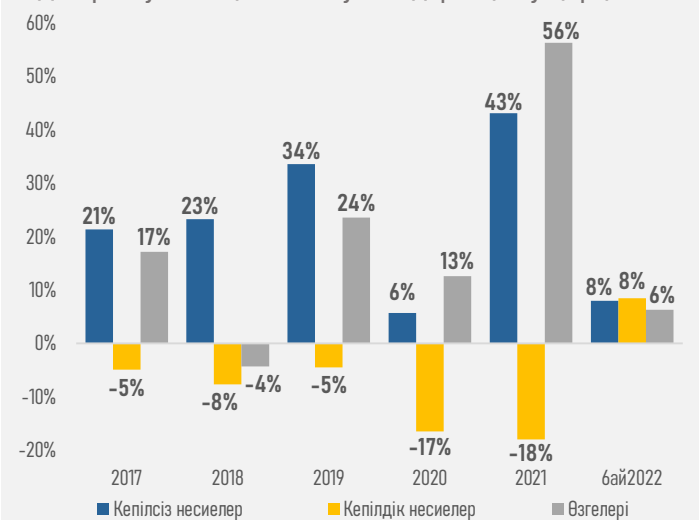

МҚҰ тұтынушылық несиелерін бөлу, % 1.08.22 ж.

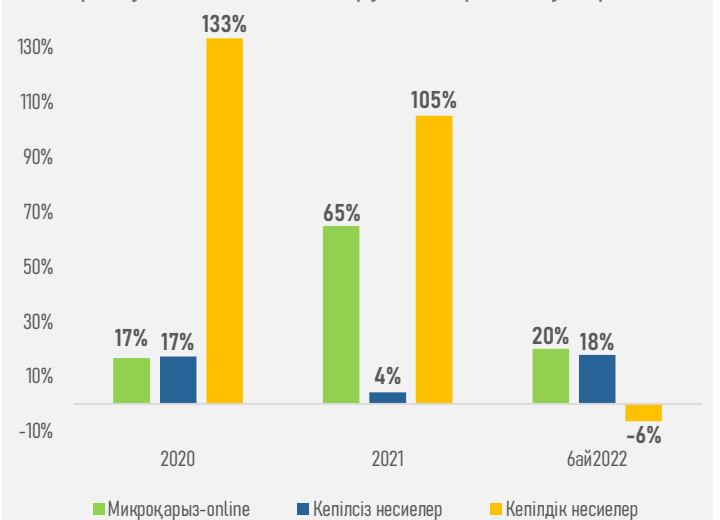
ЕДБ мен микроқаржы ұйымдарының тұтынушылық несиеленуінің өсу қарқыны

ЕДБ тұтынушылық несиелену өнімдерінің өсу қарқыны %

Деректер көзі: ҚРҰБ

МҚҰ тұтынушылық несиелендіру өнімдерінің өсу қарқыны %

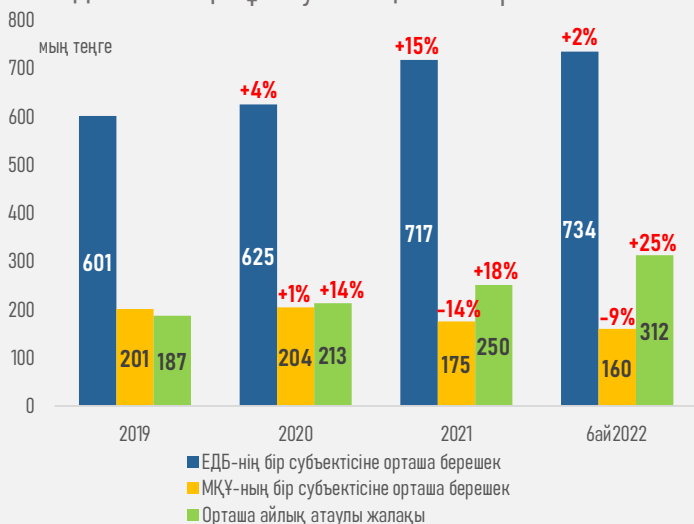

Деректер көзі: БКБ

© Қазақстан қаржыгерлерінің қауымдастығы, 2022

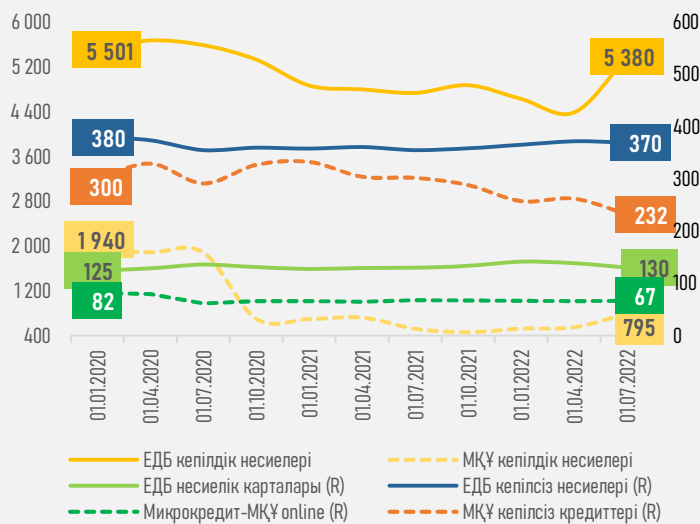
Халықтың тұтыну несиесі бойынша орташа берешекке кірістерінің деңгейі

Жалақының орташа несиелік жүктемеге қатынасы ЕДБ және МҚҰ тұтынушылық несиелері бойынша

Деректер көзі: БКБ

Тұтынушылық несиенің орташа сомасы, мың теңге

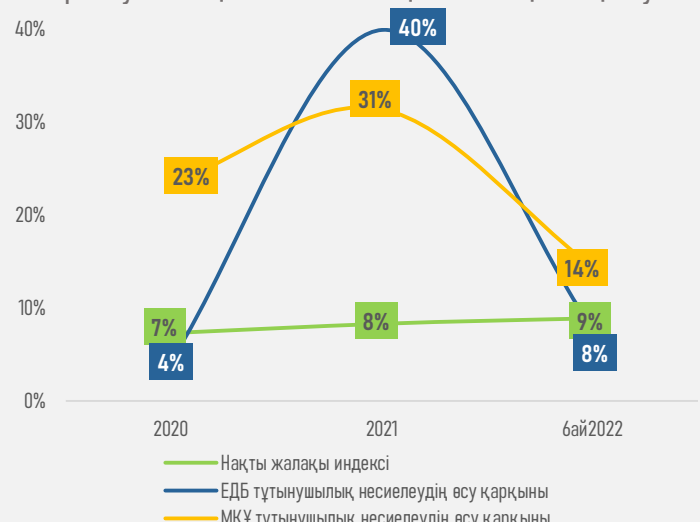
Несиелерді өтеу шығыстары және нақты жалақының өсу қарқыны

Қазақстан азаматтары шығыстарының құрылымы

Деректер көзі: Ұлттық статистика бюросы

Тұтынушылық несие мен нақты жалақының өсуі

© Қазақстан қаржыгерлерінің қауымдастығы, 2022

Резюме

Тұтынушылық несиелер портфелінің номиналды өсуіне қарамастан, 2022 жылдың бірінші жартыжылдығында ЕДБ-де де, МҚҰ-да да тұтынушылық несиелеудің өсу қарқынының төмендеуі байқалады.

Тұтынушылық несиелер портфельдерінің құрылымы әртүрлі шоғырлануға ие, ЕДБ-нің кепілсіз қарыздарына тұтынушылық несиелер портфелінің 79% - ы тиесілі, МҚҰ-ға несиелер беруде онлайн шағын қарыздарға баса назар аударылады.

Бұл ретте МҚҰ тұтынушылық несиелер портфелінің өсу қарқыны банктік несиелеудің өсу қарқынынан айтарлықтай асып түседі. МҚҰ несиелерінің ең төменгі сомасына қарамастан (қарыз алушылардың 85% - дан астамының мөлшері 150 мың теңгеден кем несиелер бар), микроқаржы ұйымдарының несиелер қоржынының саласы айтарлықтай нашарлайды.

ЕДБ - ге келетін болсақ, берешек сомасының қисығы неғұрлым қалыпты үлестіріледі (500 мың - 10 млн теңге), ал тұтынушылық несиелер портфеліндегі мерзімі өткен берешектің үлесі төмендейді.

Елдегі монетарлық жағдайларды қатайту азаматтарды депозиттерге қаражат жинау арқылы үнемдеуге ынталандырады. Депозиттер бойынша жеткілікті жоғары мөлшерлемелер (2022 жылғы шілдеде 11,8%) аясында тауарларды пайызсыз бөліп-бөліп сатып алудың тартымдылығы елеулі түрде артады. БАҚ деректері бойынша, жыл басынан бері халық банкі клиенттерінің 47,1%-ы және Jusan Bank клиенттерінің 78,5%-ы бөліп төлеуді рәсімдеген.

Сонымен қатар, «2021 жылғы қаржылық тұрақтылық туралы есепте» бөлшек портфельдің негізгі тәуекелі оның халықтың нақты кірістерінің төмендеуіне және қарыз жүктемесінің өсуіне осалдығы деп аталды. Алайда, соңғы бірнеше жылда байқалып отырған азаматтардың нақты жалақысының өсуін, сондай-ақ қазақстандықтардың жиынтық шығыстарының құрылымында несиелерді өтеуге арналған шығыстардың іс жүзінде статикалық үлесін ескере отырып, Қазақстанның тұтынушылық несиелеу нарығында айқын «қызып кетудің» жоқтығы туралы қорытынды жасауға болады.